

Het grote gevaar van blijvende sociale uitsluiting

Op dit moment worden in Nederland diverse groepen bedreigd door blijvende uitsluiting van het arbeidsproces. Omdat men een tijd lang niet deelneemt (of nooit heeft deelgenomen) aan het arbeidsproces, wordt de kans op blijvende uitsluiting steeds groter.

De overheid is hierbij zelf zeer inconsequent: aan de ene kant beschermt men de werkenden (wat te denken van de ontslagbescherming en het wachtgeld van ambtenaren, in het bijzonder politici zelf?), en aan de andere kant schrijft men mensen die 2 jaar of meer niet hebben deelgenomen aan de arbeidsmarkt af als 'onbemiddelbaar'

Een oneerlijkere bevordering van een tweedeling in de maatschappij en verschrikkelijker stigmatisering is niet denkbaar.

De kosten van blijvende sociale uitsluiting zijn enorm: zowel voor de individu (derving van ontwikkeling, levensvreugde, identiteit) als voor de samenleving ('verloren generaties' indien men na twee jaar werkloos zijn inderdaad onbemiddelbaar is).

De meest bedreigde groepen op dit moment zijn:

- starters. Zij krijgen na hun studie geen kans zich te bewijzen. Bij voortdurende van de huidige situatie worden zij na 2 jaar als blijvend onbemiddelbaar bestempeld, wat een uitsluiting voor de rest van hun leven!
- talentvolle dertigers (!). Veel veertigers in machtsposities/directiefuncties voelen zich door hen bedreigd en nemen hen niet aan
- 45 plussers die nu worden ontslagen of ontslagen zijn. O.a. door onterechte stigmatisering, inflexibele loonstructuren en gebrek aan anti-discriminatie wetgeving dreigen zij niet meer aan de slag te komen. Als ze niet binnen 2 jaar weer aan de slag komen, worden ze door de overheid als onbemiddelbaar beschouwd.

Men doet men niets om de niet-werkenden middels een flexibele en 'roulerende arbeidsmarkt' 'employable' te houden. Men schuift de schuld van het 'niet-werken' op de werklozen zelf af: men verlaagt uitkeringen. Onder het mom dat daarmee de financiële prikkel om te werken verhoogt zou worden. Men slaat hiermee echter de plank mis: de werkloosheid komt in deze jaren zeker niet door 'werkschuweid', maar door gebrek aan werkschepping. Ikwilwerken.nl illustreert deze volslagen foutieve inschatting van werklozen door de overheid ten top. Ikwilwerken.nl leden staan te popelen om te werken, hebben prima CV's maar worden (bij honderden andere kandidaten) honderden malen afgewezen.

Wat nodig is, is radicaal anders denken:

- Positieve discriminatie voor allerlei groepen, met bewijslast voor werkgevers – in plaats van ontslagbescherming (zie o.a. het artikel over zin en onzin van ontslagbescherming). Dit stimuleert o.a. de genoemde starters, talentvoller dertigers, 45+ ers om weer aan de slag te komen
- een veel flexibeler arbeidsmarkt in de zin dat er veel meer gerouleerd wordt tussen werkend zijn en werkloos zijn. Zo wordt een levensloopregeling vanzelf praktijk! Het belangrijkste is dat niemand afdrijft door zeer lange tijd werkloos te zijn.
- Werking van de arbeidsmarkt op grond van competenties (wat iemand kan!) en plaats van ooit behaalde papertjes
- Geografische, loontechnische en functionele flexibiliteit. De intentie om werkloosheid meer door gemeenten zelf te laten oplossen is dus zeer onverstandig, dit vermindert de geografische flexibiliteit. Loonflexibiliteit: het moet geaccepteerd worden dat iemand

plotseling genoeg neemt met een minder salaris of plotseling een hoger salaris eist. Dus ook: minder CAO's die loonflexibiliteit tegen gaan! Functionele flexibiliteit: veel meer kansen geven om een loopbaan op een ander terrein te beginnen. Dit moet zowel door mentaliteitsverandering als geldelijke stimulering worden bevorderd.

- Bijverdienen naast een uitkering toestaan, om de vaardigheden van het individu op peil te houden. Pas als de arbeidsmarktsituatie weer gunstig is en wie wil ook daadwerkelijk werk kan vinden, kan deze maatregel worden ingetrokken
- Het stimuleren van startende ondernemingen en zelforganisatie, met name onder werkzoekenden.

Op den duur zou het basisinkomen een zeer goede oplossing kunnen zijn: iedereen krijgt een basisbedrag waarvan het net voldoende is om van te leven (hoger dan de bijstand dus). Dit zou gemakkelijk kunnen worden bekostigd door:

- in plaats van een belastingvrije voet te hanteren, dit geld op voorhand aan de individuen te geven en de belastingvrije voet af te schaffen
- enorme besparing op bureaucratie omdat basisinkomen nauwelijks controle vereist (men denke aan het feit dat het Rijk een veelvoud uitgeeft aan ambtenaren die uitkeringen begeleiden/controleren dan de uitkeringen zelf)
- een hoger belasting tarief bij meer verdienste dan het basisinkomen. Dit belasting tarief zou echter voor alle inkomens gelijk kunnen zijn (dus een basisinkomen voor iedereen, en boven dat basisinkomen een vast percentage belasting, ongeacht het inkomen). Het belastingpercentage kan altijd zo worden vastgesteld dat basisinkomen haalbaar is.

Hiermee is de eerste naïeve reactie rond basisinkomen, namelijk 'hoe betalen we dat' afgedekt. De tweede belangrijke naïeve reactie rond het basisinkomen is 'wie zou er dan nog werken?' – en dat getuigt van een fataal inzicht in de psychologie van de gemiddelde werklozen. De gemiddelde werklozen vindt zijn inkomen veel te laag (het lage inkomen verhindert hem/haar in voldoende mate van het leven te genieten), maar nog belangrijker: de gemiddelde werkloze wil graag betrokken worden bij een arbeidsproces! Zonder werk gaan gevoelens van nutteloosheid, depressie, gebrek aan identiteit en zelfvertrouwen, gebrek aan contact etc. overheersen. Hoeveel vrijwilligers melden zich wel niet aan bij ikwilwerken.nl! En men leze reacties van werklozen op het forum maar na. Wie geïnteresseerd is in wetenschappelijk onderzoek hierover, leze het boek 'Bewältigung der Arbeitslosigkeit' van Claudia Ackermann er maar op na. Schandalig genoeg een van de zeer weinige onderzoeken van de psychologie van de werklozen.

Tenslotte: wat bij bezuinigingen vaak wordt vergeten – ook door de grootste partij van ons land in november 2002 – is dat bezuinigingen en hiermee gepaard gaand banenverlies ook een enorme inkomstenderving voor de staat betekent – onmiddellijke derving aan inkomstenbelasting, en op lange termijn zeer hoge kosten van een groep blijvend uitgesloten.

Wie zonder werk is en dit leest kan zich met de volgende zaken troosten:

- Samen met ikwilwerken.nl komen we eruit! Goedschiks of kwaadschiks
- Vrijwilligers werk wordt van harte aanbevolen naast een uitkering
- Als de overheid volhardt in verbod op bijverdienen: zwart bijverdienen! Zwarte economie is beter voor het land dan een gebrek aan witte economie
- Samen als werklozen een bedrijf beginnen.

J. Philippe Blankert 4 mei 2003